

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 11. maja 1984 - Leto XXXVI. - Štev. 8 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 300 lir

V GORICO, ZA STARO PRAVDO!

V nedeljo, 20. maja, vsi na goriški Travniki! Ob enajstih dopoldne se bomo prvič, po dolgih letih, zbrali Slovenci vseh svetovnih nazorov in strankarskih opredelitev, da javno izpričamo svojo enotnost v boju za globalni zaščitni zakon in obenem protestiramo zaradi poskusov zavlačevanja in zaradi ustrahovalne nacionalistične kampanje, ki je v teku v vseh treh pokrajinah naše dežele, kjer živimo.

Zbrali se bomo na mestu, kjer so pred stoletji darovali svoja življenja voditelji goriško-tolminskega kmečkega upora, torej ljudje, ki so z uporom «za staro pravdo», položili temelje istovetnosti našega naroda. Upornost tolminskih in briških kmetov je tlela pod žerjavico dolga leta, dokler ni kot svetel plamen bruhnila v noč fašistične teme in ozarjila nebo z rdečim svitom osvobodilnega in revolucionarnega boja.

V duhu svetlih tradicij našega ljudstva, svesti si, da zahtevamo samo to, kar nam pritiče po načelih svobode, demokracije in človeškega dostojanstva, se torej zbiramo. Ne da bi sejali sovraštvo pač pa da bi potrdili željo in vero v boljšo bodočnost enakopravnega sožitja med Slovenci in Italijani v tem delu republike, ki je zrasla iz podobnega antifašističnega boja. Zbiramo se zato, da podpremo politične, kulturne in gospodarske sile, ki se že štiri desetletja borijo za uveljavitev najosnovnejših jezikovnih, šolskih, kulturnih in družbenih pravic vseh Slovencev, od Trbiža do miljskih hribov. Zbiramo se zato, da izpričamo našo solidarnost izmučeni Benečiji, ki je pretrpela več kot stoletno asimilacijo, a ni klonila. Njeni mladini, ki zahteva čedalje bolj glasneje, naj ji država da slovenske šole, kruh in dom v rodnih dolinah!

Zbiramo se zato, da dokažemo, kako znamo v strpnosti in enotnosti, pa tudi ob neomajnih načelih našega boja, stopati skupaj, ramo od rami ljudje različnih svetovnih nazorov, pa čeprav je v teku volilna kampanja, kjer vsak izmed nas nastopa z različnimi simboli in različnimi programi. Družijo nas skupni manjšinski interesi in skupno ogorčenje zaradi ravnanja političnih oblasti v državi.

Naša manifestacija je odprta vsem dobromislečim italijanskim demokra-

tom, ki že leta dokazujejo v praksi in političnih pobudah solidarnost naši manjšini, ker se zavedajo, da je naš boj tudi njihov, saj tako širimo obzorja italijanske demokracije in utrjujemo njen svobodni značaj.

Naša prisotnost v Gorici naj bo tudi dokaz, da ni razlik med Slovenci s Tržaškega, Goriškega, Benečije, Rezije in Kanala: ločijo nas narečja in družbena stiska, toda družijo nas težnja, da si priborimo tak zaščitni zakon, ki naj tem razlikam naredi konec, ker so nam bile vsiljene in zaradi njih trpimo.

Zato komunisti pozivamo vse člane partije, vse Slovence, naj bodo v nedeljo, 20. maja, v Gorici. Udeležimo se pripravljanih zborovanj in sestankov. Pripravimo organiziran odhod s posebnim vlakom s tržaške postaje in z avtokolonomi do Gorice. Naj se nihče ne odpravlja v Gorico sam s svojim avtomobilom: vanj naj povabi soseda, sorodnika, prijatelja, tovariša.

Manifestacija v Gorici je sad dogovora v enotni slovenski delegaciji. Na njej bosta igrali godbi na pihala, ena s Tržaškega, druga z Goriškega. Na odru bo nastopilo, za kratek odmerjen čas, šest govornikov. Tudi tako želimo poudariti misel o «enotnosti v raznolikosti». Govorili bodo namreč predstavniki vseh šestih komponent enotne slovenske delegacije, to so predstavniki beneških Slovencev, KPI, SKGZ, socialistične stranke, SSK in Sveta slovenskih organizacij. V imenu KPI bo na manifestaciji nastopila edina slovenska parlamentarka, tovarišica senatorka Jelka Gerbec.

Ko se udeležimo manifestacije spoštujemo njen enotni in dogovorjeni značaj. Sklenili smo, da na manifestaciji ne bomo izobešali ali nosili strankarskih zastav ali ideoloških simbolov. Prisotni bomo s prapori slovenskih kulturnih in športnih organizacij ter transparenti z enotnimi gesli.

Tovarišice in tovariši. Nasvidenje v Gorici!

Zborovanje slovenskih javnih delavcev, 5. maja letos v tržaškem kulturnem domu.

Slovenci enotno za globalno zaščito

Preteklo soboto se je v tržaškem kulturnem domu zbralo več kot šeststo slovenskih javnih delavcev na zborovanju, ki se je odvijalo pod geslom «Slovenci združeni za globalno zaščito». V imenu šestih komponent, ki sestavljajo enotno delegacijo, je spregovorilo prav toliko govornikov, s kratkimi in jedrnatimi govori. Damjan Paulin je v menu Sveta slovenskih organizacij otvoril zborovanje, za njim je spregovorila Jole Namor, predstavnica slovenskih kulturnih društev iz Benečijé (njen govor v celoti objavljamo), za Komunistično partijo Italije je spregovoril Pavel Petričič, član CKK, za Socialistično stranko Branko Pahor, za Slovensko skupnost pa Ivo Jevnikar. Govorniki so na kratko orisali zahtevo vseh Slovencev v Italiji po učinkovitem in nepristranskem zakonu o globalni zaščiti. Na koncu so prebrali še skupno izjavo. Zborovanje je bilo obenem priprava na masovno manifestacijo Slovencev, ki bo 20. maja na glavnem trgu v Gorici.

Pavel Petričič, član CKK KPI

Povsem nerazumljivo in neopravičljivo se nam danes zdi, da v več kot tridesetih letih demokratičnega življenja, urejenega po ustavi, italijanski republiki še ni uspelo sestaviti doslednega in organskega sistema norm, ki bi opredeljevale njen odnos do slovenske narodnostne skupnosti.

Ta demokratična, napredna, omikana država torej ni zmogla z zakonom določiti, katere so specifične pravice

italijanskih državljanov slovenskega jezika, ter tako zadostiti jasni obvezi, izhajajoči iz tiste ustave, ki si jo je država svobodno določila.

To je neverjetno dejstvo, ki nas sili, da še enkrat manifestiramo našo zaskrbljenost, našo alarmiranost in naše globoko nezadovoljstvo.

Italijanska republika je gotovo bila v veliki meri izraz političnih sil, ki so imele večino v parlamentu, in prav zato je še bolj neverjetno, da politične sile, ki so štete kot demokratične, ki se sklicu-

jejo na vrednote krščanstva in socializma, ki so odprte do družbe, niso še znale z zakonom urediti družbenega, kulturnega in gospodarskega življenja slovenske manjšine v Italiji in odnosa do nje.

V čem je težava, da bi odločili, sklenili in končno določili, kar je bilo v zadnjih letih predmet neskončnih razpravljanj, manevrov, zamud, ponudb in odklanjanj?

Ali je v času, kot je naš, še mogoče opravičevati zaprtost, zamude, odklanjanja, nezaupljivost do slovenske narodnostne skupnosti z zgodovinskimi dogajanjmi, z nasprotovanji, ki izhajajo iz že davne vojne, za katero gotovo niso krivi niti Slovenci niti italijanska demokracija, ki je premagala fašizem in podpisala osimsko pogodbo.

Ali lahko opravičuje zamude, zaprtost in odklanjanje pogojevanje nacionalističnih in šovinističnih sil, protislovenska fašistična gonja?

Kako je to mogoče, če pomislimo, da se je italijanska država, italijanska demokracija znašla pred mnogo hujšimi grožnjami in da je našla moč, da se spopade s terorizmom in ga premaga?

Kako je mogoče, da velika, po svojih demokratičnih sposobnostih, po svoji omiki, po svojih pogumnih izbirah v svetu upoštevana država ne more premagati zaostale filozofije iz prejšnjega stoletja in torej spoznati, da je priznanje pravic slovenski manjšini v Italiji moment rasti za celotno družbo.

Končno gre za priznanje pravic skupnosti, ki je vedno ohranjala čvrste svoje kulturne korenine z antifašizmom, z metodami demokracije in dialoga, prepričavanja, skupnosti, ki se je vedno imela za bistven del celotne italijanske družbe, obenem pa bila vezni člen med dvema načinoma življenja, med dvema kulturama. Vendar imamo tu dolžnost, da gremo do dna, saj so zamude že take, da nam ne dovoljujejo pomanjkanja realizma.

Res mora obstajati razlog za vse to in žal ga moramo iskati med tistimi, ki so za demokracijo, kot je italijanska, manj častni.

Ali ni mogoče ta splet zamud in odklanjanj odraz političnega manevra, prefinjenega poskusa, da bi nas utrudili in ošibili enotnost slovenske manjšine ter tako dosegli «ugodnejša pogajanja»?

V tej luči se nam tudi obvestilo vlade, da hoče predložiti svoj predlog zakona, kaže le kot izgovor za zavlačevanje razprave v parlamentu.

Tako se problem Slovencev v videmski pokrajini postavlja kot sporna točka kljub premikom, ki jih dokazujejo pomembni koraki demokratičnih uprav, katerih stališča bi morali upoštevati kot prave javne akte.

Taki manevri gotovo ne dišijo po demokraciji in predstavljajo sami po sebi nevarnost, za katero so vodilne skupine povsem odgovorne: nevarnost, da se okrepijo nerazumevanja in nasprotovanja, da se razširi nacionalizem in nasilje, ne le verbalno, temveč s pravimi

manifestacijami šovinistične nestrpnosti.

Dokazi za to so vsem na oče: demokracija, ki ni popolna, ker ne izvaja same sebe, ker ne izvaja svoje ustave, je torej lahko prazen prostor za provokacije, žalitve, napade. In tudi to je od Trsta do Vidma vsem na oče.

Zato je ta današnja manifestacija, kot tudi manifestacija, ki bo 20. maja v Gorici, odgovor, ki je — govorim v imenu KPI — pravilen in potreben. Tisti, ki vodijo našo državo, morajo razumeti, da pot manevriranja, politične zvritosti, zavlačevanja, ne more imeti drugih učinkov kot okrepiti enotnost in kompaktnost slovenske narodnostne skupnosti ter utrditi našo jasno in odločno politično izbiro, da zahtevamo globalno zaščito, tako zaščito, ki naj spoštuje pravice vseh Slovencev v Italiji in ki naj upošteva vse naše družbene, kulturne in gospodarske probleme.

Gotovo obstaja znotraj komponent slovenske narodnostne skupnosti problem — in to je naš problem — da poglobimo enotnost, da okrepiamo in razširimo naše strukture, naše dejavnosti in naše pobude ter tako obdržimo naše slovenske ljudi na svoji zemlji in jim damo možnost, da se utrdijo v svoji kulturi. Mi resnično in globoko občutimo to našo dolžnost.

Vendar moramo okrepiti našo enotnost, ki se v tem maju prvič izraža tudi z masovnimi manifestacijami, ker ta enotnost more in mora biti pomemben, odločujoč politični inštrument v naših naporih, da čimprej dosežemo odobritev zakona za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Niti ni dovolj namen, da informiramo italijansko javnost: obrniti se moramo na tisti njen del, ki je bolj odprt do nas, da bo naš boj postal boj mnogih, saj smo z italijanskimi demokrati bili in smo z ramo ob rami v tolikih drugih bojih, v tolikih težkih trenutkih. Naj med vsemi omenim le boje za mir, za delo, za demokracijo.

Tovariši in prijatelji, naši dokumenti govorijo jasno: ni naš namen, da si zagotovimo privilegije ali da vsiljujemo komurkoli karkoli, želimo le, da se nam priznajo osnovne pravice, kar je stvar omike in demokracije.

JOLE NAMOR - predstavnica slovenskih kulturnih društev v Benečiji.

Razmere v političnem življenju Slovencev videmske pokrajine so se v zadnjih letih močno spremenile. Utrdila se je v ljudeh zavest in volja, da se v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini spremenijo in izboljšajo življenjski pogoji. Vse bolj odločno se postavlja zahteva, da se Slovincem videmske pokrajine zagotovi globalna zaščita in torej možnost obstoja in vsesplošnega razvoja na lastnem teritoriju. Uveljavile so

se demokratične krajevne uprave v Nadiških dolinah, v Režiji in Terski dolini.

Kdo bi samo pred dvajsetimi leti pričakoval, da bo Beneška Slovenija doživela v relativno tako kratkem obdobju in po stoletni načrtni potujčevalni politiki tak razcvet politične in nacionalne zavesti? Kdo bi lahko prerokoval, da se bo narodna zavest, še zlasti pri mladini, ki je najbolj podvržena asimilaciji, tako odločno razvila in okrepila?

Kdo bi si samo upal misliti, da si bodo skupaj s slovenskimi organizacijami kulturnimi društvi, slovenskimi duhovni-

ki tudi predstavniki javnih uprav, župani, odborniki in občinski svetovalci slovenskih občin videmske pokrajine prizadevali za uzakonitev pravic Slovencev, za globalni zaščitni zakon?

V Beneški Sloveniji je vse to danes stvarnost. Napovedani vladni osnutek in predvsem vesti o njegovi vsebini, po katerih naj bi bili Slovenci videmske pokrajine ločeni od ostale slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, so sprožili val reakcij. Reagirale so slovenske organizacije, reagirala je lokalna cerkev z nadškofom Battistijem na čelu, reagirale so demokratične ustanove. Prvič v naši zgodovini so jasno stališče zavzeli tudi štirje občinski sveti, ki so sprejeli dokumente, kjer se odločno zahteva čimprejšnja odobritev globalnega zaščitnega zakona, ki mora zagotoviti enake pravice vsem Slovincem v naši deželi. Župani šestih občin so podpisali in pred nekaj dnevi dali v objavo dokument, kjer zagovarjajo podobna stališča. Podpisali so tudi resolucijo, ki je bila sprejeta v Čedadu na skupnem zasedanju z enotno delegacijo Slovencev.

Pri takih pomembnih in radikalnih spremembah, ki so sad trdega in vztrajnega kulturnega in političnega dela naših organizacij, solidarnosti in podpore celotnega slovenskega naroda in demokratičnih italijanskih sil, je pa žalostno, da moramo danes še vedno izpričevati po javnih zborovanjih našo narodnostno istovetnost. Izpričevali so jo naši predniki, izpričevali smo jo na množičnih shodih, kot sta Kamenica in Dan emigranta ter na mnogih drugih kulturnih in političnih prireditvah. Izpričujemo jo danes tukaj, izpričevali jo bomo tudi na kulturni manifestaciji, ki bo prav jutri v Špetru Slovenov, kjer bo-

do prvič v zgodovini skupaj nastopile vse kulturne ustanove Slovencev videmske pokrajine. Pod naslovom Stopimo na dan, bomo jutri praznovali dan slovenske kulture in s tem še enkrat dokazali, da smo, da hočemo živeti in se razvijati na vseh področjih; še enkrat bomo zahtevali zakonsko zaščito naših gospodarskih, jezikovnih in kulturnih pravic.

Pri vsem tem pa si ne delamo iluzij. Zavedamo se, da smo prešibki in obnemem, da so danes, kot včeraj, na delu politične sile, ki nesramno in predvsem umetno hočejo razcepiti slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

Slovenci videmske pokrajine smo postali jabolko spora, češ, da zaradi nas, zaradi naše «različnosti», ki v določenih mejah obstaja, vendar je sad stoletnih odkritih in grobih pritiskov, niso Slovenci v Italiji še dosegli zakonskega zaščitnega zakona. Jasno se zavedamo, da je to samo pretveza, da se celot-

ni slovenski skupnosti v Italiji zagotovi čimmanj in čimkasneje, kar res ne gre v čast demokratičnosti italijanske države. Zavedamo se, da je, danes, še bolj kot včeraj enotnost Slovencev odvisna od podpore italijanskih demokratičnih sil, neglede na pokrajino, kjer živimo, neglede na ideološko in politično prepričanje in od te podpore je odvisen tudi uspeh našega boja. Zavedati se moramo tudi, da v tem trenutku, ko je globalni zaščitni zakon dejansko pred vrati in ko je vedno težje, za nam nasprotno in zaviralne sile, odlašati z rešitvijo slovenskega vprašanja, da nas čaka hud napor, prav v Benečiji. Če bo prišlo in ko bo prišlo do avdicije, bo odvisno od prizadevanj vseh slovenskih organizacij, enotne slovenske delegacije, predvsem na področju informiranja, kajti velikokrat prav iz nepoznavanja izvirajo odklonilne in negativne reakcije na naše zahteve v videmski pokrajini. Od skupnih prizadevanj je torej odvisno, kakšen zaščitni zakon si bomo izborili.

Slovenska komisija pri KPI je pretekli teden priredila vrsto javnih zborovanj na temo: sedanji trenutek boja za globalno zaščito slovenske manjšine. Prihodnji teden pa sta na sporedu še sledeča sestanka:

v torek, 15. maja v Bazoviškem domu in v četrtek, 17. maja ob 20.30 v gledališču F. Prešeren v Boljuncu. Na obeh zborovanjih bo govoril tov; Stojan Spetič.

Aktiv slovenskih komunistov iz mestnega središča

Sreda, 16. maja v ul. Capitolina, 3

Sedanji trenutek boja za globalno zaščito slovenske manjšine

Tovariš **Boris ISKRA**

bo podal podrobno informacijo o poteku političnega in parlamentarnega boja KPI za zaščito naše manjšine, o naporih za enotno nastopanje naše manjšine, o ozadju nacionalističnih gonj in pritiskov na našo skupnost, o nujnosti strnjene in mobilizacije vseh naših ljui v pripravi na manifestacijo 20. maja v Gorici.

KPI in Evropa: mir, delo, pravice

Nekateri se sprašujejo, čemu tolikšno zanimanje za evropske parlamentarne volitve, saj ni evropski parlament v Strassburgu v zadnjih štirih letih naredil nič pomembnega, medtem ko se združevalni procesi zahode Evrope utapljuje v morjih skisanega mleka in vina? Mar nista prav to problema, zaradi katerih so propadli evropski vrhi v Atenah in Bruslju?

Čemu, torej, tolikšna pozornost komunistov in naprednih sil, za to Evropo v trenutku mednarodne napetosti, ko je razdeljena kot še nikoli prej in izpostavljena jedrski nevarnosti?

Čemu tolikšno zanimanje za Evropo, ki bi rada ščitila državljanske pravice v tujih državah, ne meni se pa za pravice lastnih državljanov, narodov in narodnosti?

Odgovor bi lahko bil dokaj preprost: prav zato. Da, prav zato, ker mislimo, da morajo napredne, levičarske sile evropskega delavskega razreda, izobraženstva in prosvetljenega meščanstva spoznati, da so nam nekateri problemi skupni in da njihovega reševanja ne moremo prepuščati zgolj posameznim nacionalnim vladam, ker znatno presegajo dimenzije, v katerih se lahko odločitve teh vlad sploh poznajo in lahko učinkujejo.

KPI, ki je te dni predstavila svoje kandidatne liste, bo vodila svojo volilno kampanjo tako, da bo opozarjala na te velike evropske probleme in na nujnost, da k njihovem reševanju pristopijo vse napredne sile. Kajti evropski parlament je doslej vodila večina, v kateri so bili pretežno demokristjani in konzervativci.

Kateri so ti problemi? Predvsem mir, zatem gospodarska kriza, končno problemi državljanov in svoboščin.

Poglejmo, na kratko, vsakega posebej. Govoriti o miru pomeni govoriti o

Evropi, ki živi v senci jedrskih raket in v stalni nevarnosti jedrskega samouničenja. Teorija «omejene vojne» na evropski celini je lahko dobra za Reagana, nikakor pa ne morejo z njo soglašati evropski narodi, ki bi bili v tem primeru obsojeni na smrt. Zato je toliko bolj pomembno, da se v Evropi uveljavijo in okrepijo tiste sile, ki niso dale svojih glav in misli v zakup enemu ali drugemu bloku, pač pa gledajo na skupne interese miru in varnosti. To pa pomeni, da smo za Evropo brez jedrskih raket in da podpiramo vse tiste korake, ki bodo vodili v to smer, pa čeprav stopoma in z majhnimi koraki. KPI je prepričana, da se morajo evropske vlade diplomatsko in politično angažirati za obnovo ženevskih razorožitvenih pogajanj. Položaj je sedaj zapleten. Pred letom dni so nas prepričevali, da bodo pogajanja stekla s hitrejšim ritmom v trenutku, ko bodo na Siciliji, na Bavarskem in na britanskem otočju začele štrleti krilate in druge ameriške jedrske rakete. Opozarjali smo javnost in naše vlade, naj ne nasedajo propagandističnim krilaticam Washingtona. Po vseh evropskih deželah se je razvilo množično pacifistično gibanje, v katerem nismo bili samo komunisti, pač pa ljudje, in predvsem mladina, vseh svetovnih nazorov.

To gibanje je nasprotovalo postavljanju raket, tako na Zahodu kakor na Vzhodu, zahtevalo je nadaljevanje razorožitvenih pogajanj na načelu najnižjega možnega ravnotežja. Bili smo (in smo) proti vsakršni obliki oboroževalne tekme, v katero se čedalje bolj zapletata oba svetovna bloka.

Vse to ni zaleglo, tudi zaradi odločnega nasprotovanja nekaterih evropskih vlad, ki so mislile, da se bodo tako prikupile Reaganu in drugim

ameriškim zaveznikom. Med temi je bila, žal, tudi italijanska vlada pod vodstvom socialističnega predsednika Craxija.

Sedaj postavljajo rakete v Comisu, sam Craxi pa z muko spoznava, da je bila prenagljenost neutemeljena in škodljiva. Druge evropske države so se previdno umaknile iz igre, med temi Danska in Nizozemska. Drugod razmišljajo o «brezatomskih» conah, edino Italija, Nemčija in Velika Britanija tekmujejo v tem, kdo bo postavil na svoje ozemlje več jedrskih raket in ga tako izpostavil rušilnemu odgovoru napadnega.

Evropske volitve so torej dobra priložnost, ko lahko v Evropi dokažemo, da nočemo jedrskega ustrahovanja in da zahtevamo, naj se Rusi in Amerikanci ponovno usedejo za pogajalno mizo in ne vstanejo od nje, dokler se ne bodo dogovorili. Evropa pa mora nanje pritisniti, tudi v svojimi samostojnimi pobudami. Mednje spada vsekakor tudi «zamrznitev» programa postavljanja novih raket in obveza, da bodo že postavljene rakete umaknjene, če bo ZSSR umaknila svoje odvečne rakete. Svoj čas je bil to predlog KPI in drugih evropskih naprednih sil. Sedaj se z njim ukvarja tudi Craxi, čeprav mu je Reagan že zaloputnil vrata in dokazal, iz kakšne moke je «enakopravno zavezništvo» v okviru pakta NATO. Kako je mogoče, da nimajo zahodnoevropske vlade pravice zahtevati tega, s čemer se sicer strinjajo ameriški demokrati? Smo mar Evropejci manj vredni od Mondaleja in Harta? Manj pomembni od Edwarda Kennedyja?

Okrepitev evropske levice naj dokaže tudi nacionalnim vladam, do so zablodile v poskusih podrejanja lastnih narodnih interesov blokovskim vsiljevanjem.

V Italiji je glas za mir, za varnost, za brezatomsko Evropo samo glas za KPI.

V naših krajih dobro vemo, koliko je vreden mir, kolikšen pomen imata prijateljstvo in sodelovanje na mejah z državami, ki imajo različni družbeni in ekonomski sistem. Še posebej prijateljstvo in sodelovanje s sosednjo Jugoslavijo in Slovenijo, ki je tudi matična domovina slovenske manjšine.

Ni treba posebej poudarjati, da je naloga vseh nas, da v Trstu in deželi porazimo sile, ki nasprotujejo sodelovanju s sosednjimi narodi ali so do tega problema mlačne.

Glas za KPI je torej tudi glas za to, da bi naša dežela, Furlanija - Julijska krajina bila zares «mostišče miru in sodelovanja», da bi lahko opravljala svojo mednarodno vlogo, ki se ne more nika-ko uskladiti z oboroževalnimi načrti in jedrsko grozo, ki lebdi nad našim prebivalstvom, tudi zaradi atomskih min na mejnem področju in velike koncentracije vojske.

Zahodno Evropo združuje še druga nevarnost. V mislih imamo hudo gospodarsko krizo, ki je vse prej kot konjunkturna. Naj zadostuje en sam podatek: v

Prvomajska povorka in zborovanje na Velikem trgu.

zahodni Evropi doživljamo brezposelnost, kakršnega naša celina ne pomni že dolga desetletja.

Brez dela je danes 19 milijonov Evropejcev, predvsem mlajših. Kar pa je najhujše, je to, da ta ogromna množica ljudi nima prave perspektive, da bo lahko nekega dne tudi dobila delo. Časopisi in vlade skušajo ustvariti videz, da zadostuje obnova gospodarske rasti v ZDA in da bo Evropa «skočila na ameriško lokomotivo». Medtem pa naj bi čimveč zatiskali pas in omogočali obnovo investicijskih procesov.

Stvari vsekakor niso tako preproste, kot bi nam rada dokazala Craxijeva vlada, ki že tretji mesec vsiljuje italijanskim delavcem svoj dekret o krčenju osebnih dohodkov preko klestenja draginske doklade.

Tudi tu naj zadostuje en sam podatek. Japonska in ZDA sta obnovili rast svojega gospodarstva predvsem z investicijami na področjih tehnologije in znanosti. Tu pa je zahodna Evropa v velikem deficitu. Medtem ko se evropski državniki kregajo o tem, koliko vina ali koliko mleka bi morali popiti, medtem ko krčijo dejavnost v nekaterih industrijskih sektorjih in tako odpravljajo z administrativnimi ukrepi medsebojno konkurenco, pa EGS plačuje Ameriki in Japonski 8 milijard dolarjev letno samo za uvoz tehnologije in znanstvenih spoznanj. Ta denar bi zadostoval za 4 milijone delovnih mest!

Mar so v državah EGS res vsi tako zaželi, da Evropa ne zmore lastne tehnolo-

gije, lastne znanstvene raziskave? Seveda, tu ni bilo pravega usklajevanja. Nacionalni egoizmi, ali točneje, egoizmi lažinacionalnih v resnici pa multinacionalnih kompanij so vplivali na nazadovanje evropske znanosti in znanstvene ter tehnološke raziskave.

Uspeh naprednih sil na evropskih volitvah pomeni tudi, da se bo moral evropski parlament (in seveda tudi evropske vlade) lotiti usklajevanja znanstvene in tehnološke politike v svrhu reševanje perečega vprašanja gospodarske krize in množične brezposelnosti.

To ima logično povezavo tudi s položajem v naših krajih. Za Trst kujejo fantastične načrte, kot so znanstveno raziskovalna cona na Krasu, sinhrotron, center UNIDO, medtem ko že obstaja mednarodni center za teoretsko fiziko. Če tem pobudam dodamo še manjšo, središče združenega sveta v Devinu, lahko zaslutimo možnost postopnega spreminjanja Tržaške v središče znanosti in kulture.

Je Trst dozorel za take perspektive? Vsakemu je jasno, da ne, dokler bodo v njem prevladovale zaprte, nacionalistične, reakcionarne sile, ki ne marajo nobenih oblik kulturnega dogovarjanja in soočanja. Prav zato pa mislimo, da je uspeh naprednih sil in še predvsem KPI tako pomemben tudi v naših krajih. Obrniti moramo stran, da bomo lahko zadihali v evropskih perspektivah!

Končno namerava KPI v evropski volilni kampanji opozoriti na odprta vprašanja državljanskih pravic in svoboščin. V tem okviru dajemo velik poudarek vprašanju narodnosti in narodnih manjšin. Evropa nikakor ne sme biti zgoli skupek nacionalnih držav, ki vsaka v svojem vrtičku ohranja svoje narodne egoizme in ekskluzivizme. Poudariti moramo, da združuje Evropo tudi zgodovinsko krepko stkana mreža narodnosti, ki se pretakajo skozi državne meje in postajajo iz dneva v dan bolj povezovalne, če jim bodo dani pogoji, da to svojo miroljubno in kulturno vlogo lahko opravijo na osnovi stvarne enakopravnosti in pravičnega vrednotenja. Zato bomo tudi na evropskih volitvah opozorili na naše nerešene narodnostne probleme, kakor tudi na probleme vseh narodnostnih manjšin in skupnosti. To je tudi združevalni pomen prisotnosti neodvisnega slovenskega kandidata, profesorja Darka Bratina, na listah KPI za severovzhodno volilno okrožje. Če Alberto Moravia predstavlja na listah KPI glas italijanske kulturne ustvarjalnosti, naj prof. Darko Bratina predstavlja znanstveno in kulturno ustvarjalnost slovenske manjšine, ki zna biti tudi velika in pomembna, pronicljiva in dalekovidna.

Zato si tudi pričakujemo, da bodo slovenski volilci tokrat spoznali pomen uveljavitve njegove kandidature in tudi pomen njegove neodvisnosti.

st.s.

KANDIDATI KPI ZA EVROPSKI PARLAMENT (objavljamo samo kandidate severovzhodnega dela Italije)

1. Natta Alessandro, predsednik centralne kontrolne komisije KPI
2. Fanti Guido, senator, član CK
3. Trupia Lalla, član vodstva in odgovorna za ženska vprašanja
4. Castellina Luciana, poslanka v državnem in evropskem parlamentu, PdUP
5. Angelini Giordano, župan v Ravenni
6. Atti Loris, tehnik, izseljenec
7. Baduel Maria Fabrizia Glorioso, neodvisna, poslanka v evropskem parlamentu
8. Bottino Felicita, docentka urbanistike v Bologni

9. Bratina Darko, neodvisen, docent sociologije na tržaški univerzi
10. Corradi Dario, delavec
11. Curi Umberto, docent filozofije na univerzi v Padovi, predsednik inštituta Gramsci
12. Fieschi Roberto, član CK, docent fizike na univerzi v Parmi
13. Gatti Natalino, podpredsednik vsedravnega združenja kmetijskih zadrug
14. Gouthier Anselmo, član CK, poslanec v evropskem parlamentu
15. Giorgio Rossetti, deželni tajnik KPI, član CK.

Novo sprenevedanje gospoda Pannelle

Oglasil se je klovn iz radikalnega cirka. V mislih imamo poslanca Pannello, ki je prišel v Trst razlagat svoje najnovejše kvante. Predlagal je, naprimer, naj bi sprejeli Jugoslavijo v EGS, v zameno pa naj bi se ta odpovedala svoji nevrščeni in socializmu, nekako po receptih starega Djilasa.

Pannella noče vedeti, da je bila

rešitev jugoslovanske gospodarske stiske odvisna tudi od možnosti uresničevanja mednarodnih gospodarskih dogovorov med SFRJ in EGS ter dogovora v Osimu. Prav te dogovore pa je Pannella, skupaj s svojimi pajdaši (Cecovinijem, Almirantejem) nekaj let bojkotiral, prav v Trstu. Sedaj se prikazuje kot rešitelj Jugoslavije, še pred nekaj leti pa je strašil Tržačane z «balkanizacijo». Vsaj tiho bi bil.

V razgovoru za Teleantenna si je celo izmislil najnovejšo «radikalno» varianta globalne zaščite. Tako-le nekako je razlagal gledalcem: «Slovenci se morajo

meni zahvaliti, če so bili zaščiteni... pred industrijo na Krasu in sedaj lepo živijo. Veste, bil sem v Beogradu in so se mi slovenski voditelji s solznimi očmi zahvaljevali za vse, kar sem storil zanje...».

Tako Pannella. Resnici na ljubo pa se Pannella trdovratno brani karkoli reči o pravi zaščiti naše manjšine. Boji se, da bi se zameril nationalsitični drhali, kateri že nekaj let brenka na dušo.

Kar se pa tiče «solznih oči» slovenskih voditeljev v Beogradu, lahko postavimo samo domnevo, da so jih zalile solze od smeha, ko so ga poslušali.

O preteklosti drugače

Razprava z avtorjem Francetom Klopčičem, bo prihodnji teden v krožku P. Tomažič v Trstu

Krožek za družbene in politične vede Pino Tomažič v Trstu prireja v sredo 23. maja ob 20. uri v dvorani v ul. Capitolina 3 predstavitev knjige zgodovinarja Franceta Klopčiča «O preteklosti drugače». O zborniku bo spregovoril avtor sam. Med priobčenimi razpravami je več takih, ki so za primorske Slovence posebej zanimive. Navedimo nekaj naslovov: Friedrich Engels (in Karl Marx) o «nezgodovinskih» slovanskih narodih 1847-1859; Drugače o bojih za severno in zahodno mejo Slovenije v letih 1918-1919; Nacionalna politika slovenskih komunistov in njen odmev v Komunistični stranki Italije v letih 1923-1930; Zmotno gledanje Palmira Togliattija na KP Jugoslavije leta 1928; Leninov nacionalni program in Stalinovi odkloni. Odveč bi bilo našim bralcem knjigo posebej priporočati.

Zgodovinskim razpravam je avtor dodal politično-zgodovinski esej pod naslovom Prispevek k teoriji nadomestkov za male narode in narodne manjšine. Eseg se členi v Teze in Pojasnila k tezam. Odločili smo se, da spričo pereče potrebe tudi teoretičnega utemeljevanja prizadevanj v boju za globalno zakonsko zaščito Slovencev v Italiji priobčimo razpravo v pričujoči in sledeči številki Dela tik pred javno predstavitev zbornika.

1. Poleg ostrih, obsežnih in revolucionarnih razrednih bojov, posledic hudih nasprotij med poglavitnima razredoma večjega dela sodobne družbe, buržoazijo in proletariatom, je Evropa v preteklem stoletju in v prvi polovici tega stoletja poznala tudi ostre nacionalne boje zaradi nasprotij med narodi. Narodi, ki so se bili v prejšnji dobi konstituirali v narodne (nacionalne) države in odločali v Evropi, deloma tudi v svetu, so naleteli na odpore manjših ali majhnih narodov, ki so jih bodisi zatirali ali zapostavljali in izkoriščali. Z desetletja trajajočimi vztrajnimi napori za enakopravnost, svobodo, samoodločbo in pravico do lastne države si je večina zatiranih ali zapostavljenih narodov priborila poglavitne nacionalne svoboščine. Veliki, samostojni, «zgodovinski» narodi so se morali stisniti, uesti tako ozemeljsko kot državnopravno in dopustiti po eni strani, da se je število nacionalnih držav povečalo in da so po drugi strani v njihovih mejah preostali narodi in narodne manjšine dosegli — po ustavi in zakonih — enakopraven položaj z velikimi ali večinskimi, gospodujočimi narodi. Predpravice velikih (večinskih) narodov so splahnele, pravice malih narodov (ali narodnih manjšin) so mnogokratno narasle. Demokratičnost v odnosih med narodi se je bistveno povečala.

2. Ta proces, ki je zelo napredoval v

Evropi, do danes ni končan. Tako na primer se Baski in Galicijci v Španiji srdito bojujejo za svojo nacionalno suverenost. Se naprej so zapleteni nacionalni boji v Severni Irski. Narodne manjšine v Italiji in Avstriji se trdovratno zavzemajo za odpravo vsakršnega narodnega zapostavljanja in za popolno enakopravnost z večinskim narodom; pri tem terjajo zakonsko zajamčene pravice in hkrati določbe nacionalne zaščite. Opažujemo utrditev nacionalne zavesti pri Flamcih v Belgiji, pri Bretoncih v Franciji, pri Furlanih v Italiji in pri drugih narodih oziroma narodnostnih skupinah, s čimer je pri njih povezano gibanje za zagotovitev določene nacionalne avtonomije. Se pravi, nacionalno vprašanje v meščanski Evropi še ni do kraja rešeno.

3. Od nacionalnega vprašanja se niso poslovile niti socialistične dežele. Tudi znotraj njihovih državnih meja zplahutajo od časa do časa nepotešene težnje po popolni nacionalni svobodi s suverenostjo in samostojnostjo, dasi so prav socialistične dežele tako v preteklosti kakor v sedanjosti storile za svoje narode v nacionalnih zadevah mnogokrat več od meščanskega sveta.

4. Zgoraj omenjeno stanje v nacionalnih odnosih, ki pričajo o pomembnih dosežkih demokratizacije, danes prevladuje na evropski celini, dasi nekatera žarišča nacionalnega nezadovoljstva govorijo o nerešenih težnjah zadnjih zapostavljenih narodov ali narodnih manjšin. Dosežene spremembe so izražene v helsinških listinah o evropski varnosti. Pričakovati je nadalje, da bodo zadnje diskriminirane narodne skupnosti v prihodnosti dosegle občo raven na-

cionalne enakopravnosti. Zaradi neenakomernega razvoja narodov kot objektivne danosti bo neizogibno prihajalo tudi do novega vzpostavljanja ravnotežja med narodi.

5. Izven teh odnosov ostaja do danes v glavnem prezrta še ena bistvena plat nacionalnih odnosov. Gre za dejansko neenakost, ki obstaja med velikimi (ali večjimi) in malimi narodi (oziroma narodnimi manjšinami) zaradi številčne ali populacijske premoči prvih nad drugimi. Ta neenakost obstaja navzlic ustavnopravni enakosti državljanov različnih ras, narodnosti, spola, poklicev itd. Razlika v velikosti prinaša velikemu narodu določene prednosti in večje možnosti za obstoj in razvoj, medtem ko malemu narodu oziroma narodni manjšini oži, krči, zmanjšuje zmogljivosti v primerjavi z velikim narodom. Ta razlika zaradi številčne neenakosti je objektivna. Tej dejanski neenakosti ne odpomore enakopravnost, ki jo določajo in jamčijo ustave in zakoni in ustanove parlamentarne (predstavniške) demokracije, se pravi dosežena stopnja demokratičnosti — seveda, kolikor je države in ustanove v njih spoštujejo, ne pa kršijo.

Ta objektivno obstoječa dejanska neenakost med velikimi (večjimi) in malimi narodi (narodnimi manjšinami) zasluži, da ji v prihodnje posvetimo pozornost in hkrati skrb, česar doslej ni bilo ali je bilo v zelo majhnem obsegu. Odnose med narodi moramo tudi na tej ravni urejati in polniti s pravičnostjo, s posebno demokratičnostjo. Ne gre pozabljati, da se vladajoče nacionalne skupnosti, ki so bile pristale na ustavna

in zakonska določila pravne demokracije, okoriščajo prav z omenjeno dejansko neenakostjo in tiho črpajo iz nje prednosti. Takšna neenakost je hkrati vir družbenih sporov in spopadov, ki zavirajo razvoj in svobodo.

6. K primerom dejanske neenakosti med narodi lahko štejemo naslednja dejstva:

- raven industrijskega razvoja narodno zastopljenega ozemlja je večidel — so pa tudi izjeme — nižja od industrijske ravni večinskega naroda; dogaja se, da si ne vselej in povsod, da ozemlje zastopljenega naroda oziroma narodne manjšine ostaja kmetijski ali surovinski rezervat prav po volji ali težnji velikega (večinskega) naroda;

- gospodarske zmogljivosti večjih narodov so praviloma večje od gospodarskih zmogljivosti malih narodov (narodnih manjšin); to jim omogoča večjo konkurenčno sposobnost, na primer pri prevzemanju javnih del v občinah, deželah in državi, varnejše premagovanje nihanj gospodarske konjunkturo in druge prednosti; večji narod tako zagotavlja različnost nacionalne mere presežne vrednosti sebi v korist;

- pri zaposlovanju delovne sile v proizvodnji — pod pogoji popolne pravne enakosti — imajo prednost pripadniki večjih narodov, (zaradi ekonomskega zastopljanja, zaradi jezika, šolanja, kadrovskih povezav);

- kulturno-prosvetne možnosti večjih narodov so neprimerno večje in boljše od takšnih možnosti pri malih narodih: vzdrževanje nacionalnih ustanov (akademije, univerze, gledališča, muzejev, filharmonije itd.) lažje prenaša velik, večji ali večinski narod v primerjavi z manjšim narodom ali narodno manjšino; pri večjih nakladah knjig, časopisov in časnikov je cena posameznega izvoda manjša od cene za izvod tiska pri manjših nakladah malih narodov; prireditve večjega naroda (kino, koncerti, športne igre idr.) prinašajo več dohodkov kot podobne prireditve malih narodov, saj pritegujejo poleg lastnih

pripadnikov tudi pripadnike drugih narodnih skupnosti; in tako naprej; vse te dodatne možnosti velikih ali večjih narodov nudijo njihovim pripadnikom dodatne priložnosti za zvišanje izobrazbe, strokovne usposobljenosti, umetniškega uveljavljanja, telesne kulture in rekreacije.

7. Naštela konkretna dejstva neovrgljivo dokazujejo obstoj dejanske neenakosti med velikim in malim narodom zaradi številčne premoči prvih nad drugimi. Ta dejanska neenakost je objektivni pojav, ki se ga ne dá odpraviti, odstraniti, zatreti. Razlike zaradi raznotere velikosti narodov so družbene prvine zgodovinskih razsežnosti in z lastnimi zakonitostmi.

8. Demokratizacija družbe, težnje po humanizaciji odnosov med ljudmi, a prav tako rastoči svetovni socialistični proces ne morejo puščati v nemar dejanske neenakosti med narodi zaradi velikostnih razlik. Splošen napredek znanosti, tehnologije in vse civilizacije terja, da se vanj enako in plodno vključuje vse človeštvo. Zaostajanje posameznih njegovih odredov zadržuje napredovanje celotne družbe. Zategadelj je družba, da si jo razdirajo razredna, nacionalna in druga nasprotja, zainteresirana, da se dejanske neenakosti narodov zaradi velikostnih razlik loti z zavestno akcijo, ki naj ublaži ali izravna to dejansko neenakost objektivnega izvora.

9. Ublažitev ali izravnanje dejanske neenakosti med velikimi in malimi narodi zaradi številčnih, populacijskih razlik je mogoče doseči z *nadomestki*, v katerih naj privoli velik ali večji narod in ki naj gredo v korist malih ali manjših narodov in narodnih manjšin. Velik narod se mora s prednostnih postojank na določenih področjih stisniti in se s tem unesti v prid malemu narodu in narodni manjšini.

O možnosti in uresničljivosti takšnih nadomestkov pričajo prvi koraki, storjeni v tej smeri. Tako na primer ima slovenska narodna manjšina v Celovcu

(Avstrija) subvencionirano gimnazijo, v Trstu (Italija) pa subvencionirano gledališče nesorazmerno z večinskim narodom, ki za enako svojo številčno enoto nima in ne potrebuje takšne gimnazije ali takšnega gledališča.

10. Nadomestki velikega ali večjega naroda v korist malega ne pomenijo nobenega izkoriščanja: ekonomske prednosti mu dajejo dodatno presežno vrednost, kulturno-prosvetne prednosti mu nudijo višje dohodke in hkrati rezervne zmogljivosti za zavestno akcijo. Te prednosti naj veliki narodi delijo z majhnimi.

11. Nadomestki velikega, večjega naroda v prid malega, manjšega naroda ne pomenijo za slednjega nobenega privilegija (prednosti). Nadomestitev, izravnavanje objektivne razlike med velikim in malim narodom zaradi številčne premoči prvega nad drugim prinaša korist vsej skupnosti različnih narodov, pospešuje njihovo vzajemno dejavnost in napredek. Gre za zavestno, sporazumno, humano akcijo človeške družbe na doseženi stopnji razvoja, ko znanost in tehnologija omogočata materialna bogastva.

12. K nadomestkom v zgornjem smislu lahko štejemo:

a) povečane investicije v ekonomiko nacionalno zastopljenega ozemlja, kar naj to ozemlje iz zaostalega položaja in podrejene vloge kmetijskega ali surovinskega rezervata spremeni v razvito območje agrarno-industrijskega, industrijskega, turističnega ali drugačnega sodobnega značaja;

b) dodatno finansiranje naslednjih dejavnosti malih narodov iz državnih (deželnih) fondov po objektivnih kriterijih in brez vpliva strankarskih ustanov:

- umentniškega, prosvetnega, športnega uveljavljanja;
- dodatnega ali posebnega šolstva;
- tiska;

c) davčne olajšave za kulturne in splošnonacionalne prireditve;

d) pomoč za urejanje mikrogospodarstva in mikro-kulture;

e) oprostitev izplačevanja avtorskih honorarjev pri prevajanju del v jezik malega naroda oziroma narodne manjšine ali nadomeščanje takih izplačil iz fondov velikega, večjega naroda;

in še drugo, kar je treba opredeliti glede na konkretne posebnosti v odnosih med velikimi in malimi narodi.

13. Po drugi strani morajo mali narodi oziroma narodne manjšine sredotočiti svoje znanstvene, gospodarske in kulturne zmogljivosti na področjih, ki ne terjajo velikanskih naložb, kjer se dá z majhnimi sredstvi, toda z dodatnimi napori doseči maksimalne izkoristke in odkritja na ravni najnaprednejše znanosti in tehnologije. Povzemajoč od narodov na zahodu in vzhodu, na severu in jugu vse, kar je naprednejše in kulturnejše, zamorejo mali narodi in narodne manjšine doseči raven, ki jih bo uvrstila med najnaprednejše narode sveta, tako po materialni kakor po kulturni plati, ter na ta način tudi v vrhunski umetnosti pokazati uspešnost.

14. Teorija o nadomestkih za male

narode in narodne manjšine, predložena zgoraj, se nanaša v prvi vrsti na razmere v Evropi. Vendar vsebuje prvine, ki so lastne in nujne tudi narodom drugih celin, dasi v različnih ali posebnih merah in primerih. Zato zasluži nadaljnjo obdelavo, da postane univerzalno pravilo vsega človeštva.

Pojasnila k tezam

Neenakost med velikimi in malimi narodi zaradi številčnosti ni neznan pojav. Nasprotno, obstoj te neenakosti, ki se je zlasti razodel v meščanskodemokratskih revolucijah leta 1848 širom po Evropi z aktivnim in različnim nastopom številnih in najrazličnejših narodov, tako da je nastal izraz «pomlad narodov», je postal splošna danost, priznana kot prirodni

pojav v družbi, ki ga je treba upoštevati, ki ga pa ni mogoče odpraviti.

Tako je ta «prirodna», populacijska neenakost izpadla iz neposredne, vsakodnevne pozornosti družbe in njenih aktivnih činiteljev. To je bilo tem bolj razumljivo, ker sta se politična misel in politična aktivnost posvetili doseganju politične in s tem državnopravne enakosti narodov, kolikor ju dotlej še ni bilo. Za enakopravnost nacij, za bratstvo med narodi, za samoodločbo narodov in njihovo državnost — to so bila načela, ki so v nacionalnih zadevah prevladovala znotraj družbe. Delavski razred, ki si je utiral poti in širil svojo vlogo, ni samo prevzel zgornjih splošnodemokratskih ciljev in načel meščanske dobe, marveč jih je dopolnil z načelom mednarodnosti ali internacionalizma kot so ga pojmovale najplemenitejše sile Prve in nato Druge internacionale.

Znano je, da K. Marx in F. Engels ni sta izdelala občega in celotnega nacionalnega programa, ki bi ustrezal zgodovinskemu poslanstvu delavskega razreda. S pomočjo marksizma je spričo vzplamenelih nacionalnih bojev šele V.I. Lenin v letih pred prvo svetovno vojno in med njo ustvaril nacionalni program delavske, socialistične revolucije. Oktobrski prevrat 1917 pod vodstvom boljševiške stranke in začetna leta izgrajevanja prve socialistične družbe v obliki nacionalnih sovjetskih socialističnih republik in njihove federativne povezave so pomenila tako uresničevanje boljševiškega nacionalnega programa kakor tudi njegovo preverjanje v praksi in skozi prakso.

In nastala so nova nacionalna vprašanja...

nadaljevanje prihodnjic

Tiskovno sporočilo tržaške federacije KPI

Izhod iz krize je možen le z drugačnim upravljanjem

Propad pogajanj med laikosocialisti, KD in LpT pomeni zaključek tiste faze tržaškega političnega življenja, ki se je začela z volitvami leta 1982 in ki se je razlikovala od drugih, zaradi poskusa, da bi občino in pokrajino upravljale sile vrez sodobnih idej, omikane zavzetosti in doslednega upravljanja, kar pomeni, brez komunistov. Administrativna paraliza občine in pokrajine, kateri se je pridružila še globoka in naraščajoča kriza Krajevne zdravstvene enote, je bila podaljšana od 31. marca do 4. maja, kljub vztrajnim pozivom KPI vsem tistim silam, ki sestavljajo sedanje odbore, da se seznanijo s propadom pogajanj z Listo in naj se v izvoljenih skupščinah začne razprava o bodočnosti Trsta. Župan Richetti, predvsem pa predsed-

nik pokrajine Clarici nosita zato veliko odgovornost, zlasti slednji, ker ni hotel sklicati pokrajinskega sveta, čeprav je to zahtevala tretjina svetovalcev, kot sicer zahteva zakon.

Vodstvo tržaške federacije KPI je mnenja, da je v izbirah političnih sil in oseb možen preobrat in odločno odznanje trditve, da ostaja po propadu pogajanj z LpT samo še nadaljevanje sedanje negotovosti in pričakovanje kominarske uprave. Ze v aprilu je KPI poudarila, da je pripravljena sprejeti odgovornosti in odpraviti nastalo politično krizo ter sestaviti osnovo za doseg sporazuma, ki bi omogočil razvoj, usmerjen v sanacijo družbene, gospodarske in

demokratske stavnosti Trsta. Pri iskanju te osnove, pa bi morale biti soudeležene vse zainteresirane sile. Tu gre poudariti predvsem pripravljenost tržaških socialistov za sporazumno vladanje s KPI, pripravljenost, ki se do danes ni uresničila zaradi prejudicialnih stališč ostalih sil, po propadu pogajanj s Listo za Trst. KPI predlaga socialistom, da se še enkrat srečajo in preverijo možnost sodelovanja. KPI vsekakor smatra, da je nujno sklicanje tudi ostalih komponent, da se preverijo vse možnosti izvolitve primernih oseb, ki bodo sestavile nove sposobne odbore. Uresničitev novega družbenega, gospodarskega in demokratičnega programa je za Trst edina možnost za izhod iz sedanje krize.

Krožek «Pino Tomažič» za družbene in politične vede

v sredo, 23. maja ob 20. uri v ul. Capitolina 3

France Klopčič bo predstavil vsebino svoje letošnje knjige Zbornika zgodovinskih razprav z naslovom

O preteklosti drugače

Vabljeni

PRISPEVKI

Ob 9. obletnici smrti Frančiške Tretjak daruje Pierina Sedmak iz Križ 14.000 lir za sklad.

Ob poravnavi naročnine so prispevali:

Cesar Marija, Trst, 14.000 lir
Grgič Srečko, Trst, 10.000 lir
Kocijančič Danilo, Dolina, 4.000 lir
Žerjal Edvin, Boljunec, 4.000 lir
Kuret Rino, Boljunec 145, 4.000 lir
Klun Drago, Boljunec, 4.000 lir
Maver Miran, Boljunec, 4.000 lir
Kozina Mario, Boljunec, 4.000 lir.